

Heinike Heinsoo
(Tartu)

PREDIKAAT VADJA KEELES

Terminil predikaat (P) on keeleteaduses mitte vähem kui 12 tähendust, mis on moodustatud 5 erineva tunnusepaari alusel nende erinevatest kombinatsioonidest. Seda terminit kasutatakse lause formaalse ja semantilise komponendi tähistamiseks, sellega märgitakse relatsioonilise ja subjektse-predikaatse struktuuri liiget, aktuaalset ja potentsiaalset liiget, predikaat on tunnus koos kohtadega argumentide jaoks või ta on tunnus ilma argumentsete kohtadeta, mis implitseerib ükskõik milliseid või ainult konkreetseid argumente. Püüe piirata terminoloogiliselt ükskuid tähendusi antud opositsioonide alusel leiab kajastust sellistes terminoloogilistes paarides nagu öeldis/predikaat (Смирицкий 1959:III), predikaat/predikaator (Lyons 1977:434), relaator/predikaat (Сусов 1973:31 jj.), predikaatne märk/predikaat (Богданов 1977:26), predikaat/predikaatiiv (Ломтев 1979:70), predikaat/baaspredikaat (Степанов 1980:311 jj.), funktor/predikaat (Касевич, Храковский 1983:13 jj.). Autor lähtub semantilisest süntaksis laialt levinud predikaadi käsitlusest, mille järgi predikaadiks loetakse semantilist üksust, mis väljendab tunnust sõna laiemas tähenduses ja implitseerib denotatiivse situatsiooni struktuuri. Predikaat on situatsiooni tuumaks ja väljendab protsessi (Erelt 1979:16). Pöördsõnaliste predikaatide all peetakse silmas predikaate, mida väljendavad täistähenduslikud verbiskeemid. Enamus predikaate ongi sellised. Aga kuna predikaadi määratlemisel on olulised ka semantilised kriteeriumid, siis tuleb traditsioonilist predikaadi mõistet laiendada, sest mitte alati pole finiiitverbil semantilist sisu. Semantilise käsitluse tasandil on liitöeldise osaks ka predikaatiiv, sest mitteeksistentsiaalses kasutuses on *olla* verbil ainult grammatiline tähendus ja sellest ei piisa lausetuuma loomiseks. Seepärast on predikaadi koostisse kuuluvatena vaadeldud ka neid nominaalseid üksuseid, mis

täiendavad verbi, andes talle semantilise sisu. Subjekti sisuline tüüp ei sõltu vaid verbist *ella*, vaid ka teda saatvast nimi-(N), omadus-(Adj) ja määr sõnast (Adv). Näiteks: *koto on lusti* N+nom cop Adj, P = cop Adj 'maja on ilus'; *laivaz on pilveZ* N+nom cop Adv, P = cop Adv 'taevas on pilves'. Seda seisukohta toetavad viimasel ajal 'eesti süntaktikutest M. Erelt (Erelt 1979:22 jj.) ja P. Nemvalts (Nemvalts, Vare 1948:83). Vene süntaksikäsitluses taolist probleemi pole tekida saanud, kuna koopula (cop) eksplitsiitselt 'puudub ja lauses on pindpredikaadiks adjektiiv, 'adverb või substantiiv.

Viimastel aastatel on tehtud ka palju katseid luua predikaatide semantilist klassifikatsiooni. Lähtesuursteks subjekti ja predikaadi semantiliste suhete käsitlemisel on predikaadi funktsioonis esinevate verbide ja konstruktsioonide semantilised tüübid. Klassifikatsioon peab püüdlema selle poole, et iga predikaatide klass kujutab endast semantilist klassi selles mõttes, et on määratletud nii süntaktilistes kui ka semantilistes terminites, et ta kujutaks endast semantiliste tunnuste kogumit, mis on võimeline figureerima ka süntaksireeglistikus (CTH:11). Tänapäeval levinud 3 predikaatide klassi - seisund, protsess, tegevus - on pärit O. Jespersenilt (Есперсен 1958:95). M. Erelt on määratlenud predikaadi semantilise tüübi järgmiselt: "Predikaadi semantilise tüübi all mõeldakse predikaatide leksikaalsete tähenduste grammatiliselt relevantseid tüüpe" (Erelt 1979:23). Kõikidele verbidele on omane protsessi tähendus. Protsesse on kahte liiki: dünaamilised protsessid ja staatilised protsessid. Esimesed jagunevad omakorda kaheks - aktiivne protsess ehk tegevus ja mitteaktiivne protsess ehk protsess kitsamas mõttes. Staatilisi protsesse on püütud mitmeti liigitada, aga tavaliselt on need siiski võetud kokku seisundipredikaadi rühmaks. Seega võib verb või verbikonstruktsioon (harvem ka mõni muu sõnaliik) täita lauses seisundi- (SP), protsessi- (PP) või tegevuspredikaadi (TP) rolli.

Predikaat väljendab protsessi ja kõik muud lauseliikmed on protsessi osalised - argumentid. Subjekt on üks argumentidest ja kätkeb endas paljusid erinevaid semantilisi suhteid.

Vadja keeles on kõige tavalisem finitverbist predikaat (V = P). Sellise predikaadiga võib esineda grammatiline subjekt (*Sgr*) nominatiivis

(Sgr = N + nom): V = PS, väljendab emotsionaalset hindavat seisundit: *üvä inemin keikikā l ā d i u B* Ra 'hea inimene sobib kõigiga; väljendab elusolendi füsioloogilist või psühholoogilist seisundit: *t ä m ä ain h a l i z e B* Luu 'ta muudkui magab'; *v a t t s a j ü r i - z e B* J 'kõht koriseb'; *miä vātan tāmā päle i t ä m ä minua n a g r u t e B* Sav 'ma vaatan ta peale ja ta ajab mulle naeru peale'; väljendab inimese tunnetusliku tegevusega seotud seisundit: *metsās k ū l u p k o l i s u Z, taitā alkoa lehgotā* J 'metsast on kolistamist kuulda, ilmselt lõhutakse puid'; väljendab omamiseisundit: *tāl e l i emā m a š i n J* 'tal oli oma auto'; väljendab seisundit kui eksistentsi: *t š ä m m ē jegez o n k u l t a a u t a* M 'Käme jões on kullaauk'; väljendab seisundit kui elutu subjektdenotaadi omadust: *l u m i k a n n e t a B, keva lumi* Luu 'lumi kannab, kõva lumi; väljendab seisundit looduses: *r ü i s k u k i t s e B, p ö l - l ū B* Luu 'rukis õitseb, tolmlleb'; väljendab meteoroloogilist seisundit: *k ū p a i s s i* Lii 'kuu paistis'; V = PP, väljendab inimesega seotud psüühilisi ja füsioloogilisi protsesse: *i n e h m i n e s e k e n i, mütüujujevat täl - le keik silmäD* Itš 'inimene jäi pimedaks, silmad jäid lausa tuhmiks'; *k õ l e b i n e h m i n, a žīvatta hukkauB* M 'inimene sureb, aga loom lõppeb'; väljendab erinevaid protsesse, mis toimuvad subjektdenotaadiga tema tahtest sõltumatult: *n u o r i v ä t t š i v e i t t i v a n a D* Pum 'noored võitsid vanu', *m i ä l e i n kevvī*

tšäē M 'ma lõin käe kõvasti ära'; *p o j u k -*
k e i z e d l ö ü t i v ä D l e k a r s t v o D J
 'poisid leidsid rohud'; väljendab ümbritsevas
 keskkonnas toimuvaid protsesse: *l e i p ä e b*
ü v v i a p a n n u M 'leib ei hapnenud hästi';
k a s e k a t h t š i o n j o k e l l i s u n n u
 Ra 'see kask on juba kollaseks läinud'; *i l m a*
l e p p i ä B J 'ilm muutub pehmeks'; V = PT:
t š i m o l a i n a m m u B Luu 'mesilane nõelab';
n a i z i k k o a i n s e i t t ē B J 'naine
 alati riidleb'.

Ainult finiiitverbist predikaadiga võib esi-
 neda subjekt partitiivis. Enamasti võimaldab par-
 titiivset subjekti seisundipredikaat: V = SP,
 väljendab inimese tunnetusliku tegevusega seotud
 seisundit: *t a i d j o k ö l i , e n ä b e p k ü l u*
t ü k k i m i š J 'suri vist juba ära, enam po-
 le löömist (pulssi) kuulda'; väljendab hinnangu-
 list seisundit: *t a l o p o i g e l e t a p p ā b*
e m t t t ü i t k ö l e m a s s ā J 'talupojale jät-
 kub oma töid kuni surmani'; väljendab omamissei-
 sundit: *m i l l ē B a i k ā J* 'mul on aega',
t ä l l ä r a h o i b e l e M 'tal raha pole';
 väljendab seisundit kui eksistentsi: *s a u n a z o n*
v i η k ā Luu 'saunas on vingu', *e l i m o -*
k o m i i š s i ä M 'oli selliseid isasid',
 väljendab meteoroloogilist seisundit: *v i h m ā*
v a l a b n i k u p a n k e s s a Luu 'vihma valab nagu
 pangest'. Harvem esineb partitiivne subjekt prot-
 sessipredikaadiga. PP väljendab elusolendi füüsi-
 lisi protsesse: *p e r s a i t a v ä l i š t a u -*
k e Z Luu 'põrsaid suri vahel ära'; väljendab
 looduses toimuvaid ja meteoroloogilisi protsesse:

a p r i k o s s ĩ d e p k a z v o m e d ' d ' ē
māl J 'aprikoose ei kasva meie maal'; *i h t š i*
keṽvī t u l t ' a M 'lõi kõvasti välku'. Tege-
 vuspredikaadiga esineb partitiivsubjekt ainult
 siis, kui predikaat väljendab liikumist: *l a h -*
s i t š ä i j e g e p e r ä l e š k o u l ũ Luu
 'lapsi käis Jogõperäle kooli'.

Finiitverbist predikaadiga võib esineda ka
 subjekt I infinitiivi vormis, aga sel juhul on
 tegemist üksikute spetsiifiliste lausemallidega.
 V = SP, väljendab seisundit kui eksistentsi: *e t*
tē tūtā, e b l ē n e i s ũ v v ä Luu
 'kui sa tööd ei tee, ei saa ka süüa olema'; *e b*
l ē j u v v a J 'ei ole (saa olema) juua'.
 Selline lausemall on võimalik vaid juhul, kui
 predikaadiks on eksistentsiseisundit väljendav
 verb *on ~ lēB* ja subjektiks *süvvä* tähenduses
 'söök' ja *juvva* tähenduses 'jook'. Sama harva on
 predikaadiks protsessipredikaat: *e b j o h u*
kenzaid m ē l ē m e n n ä J 'ei tule kunagi
meelde minna.

Kõrvallause on samuti harva subjektiks. Sei-
 sundipredikaat väljendab inimese tunnetuslikku
 tegevusega seotud seisundit: *mille n ä ü t -*
t ä ü s s i l m ĩ s, š t o ē z m i ñ n u a
keṛr ä j ä o š u t i l s a 'mulle näis, et
minu ette ilmus kerjus'; *miī j o h t u miē-*
liēsīē, e t t i d ' a d ' a t š ä h s i
l a s k e a e h j a t t š ä e s v ä l l ä
 Pum 'mulle tuli meelde, et onu käskis ohjad käest
 lahti lasta'.

Finiitverb on predikaadiks sageli ka siis,
 kui grammatiline subjekt lauses puudub. Kui lau-

ses puudub ka semantiline subjekt, võib finiiit-verb olla predikaadiks järgnevatel juhtudel: SP, väljendab elusolendi füüsilist seisundit: *nät ku k o i z u t a B* Luu 'näed, kuidas tahaks magada'; *kainonalla t š i h g u B* Luu 'kaenla all sügeleb'; väljendab elusolendi tunnetusliku tegevusega seotud seisundit: *kassen h a i z e B J* 'siin haiseb'; väljendab hinnangulist seisundit: *nenä ets ku tšihgup, sis t ä p kõllü vēstiä* Luu 'kui ninaots sügeleb, siis see tähendab surmateadet'; väljendab meteoroloogilist seisundit: *kevvī j ä t ü t ä B J* 'kõva pakane', *p i l - v i t ü B J* 'läheb pilve'. Harva võib lauses esineda ka tegevuspredikaat ilma subjektita: sel juhul on tegemist uskumustega seotud predikaadiga, mida võiks ka seisundipredikaadina vaadelda: *rīgaš t š ū d i t a B* Luu 'rehe all kummitab'; *niku p e l e h t ē B* Luu 'nagu kummitaks'.

Teatud juhtudel on finiiitverb predikaadiks, kui lause on formaalselt impersonaalne, s.o. lauses esineb semantiline subjekt (Ssem). Ssem = N + + part, V = PS, väljendab füsioloogilist või psühholoogilist seisundit: *ai ku m i n u a a h i s e B - e b ē vozduhā* Luu 'oi, kuidas mul matab hingamist, ei ole õhku', *p ä t ä v a i v a t a B J* 'pea valutab', *elin mettsāz i m i n u a niku i r m u t t i* Luu 'olin metssas ja mulle tuli nagu hirm peale'; väljendab meteoroloogilist seisundit: *ai ku nūd a n n a B m ä r t š ä v i h m ā J* 'oi, kuidas nüüd sajab lörtsi'; V = PP, väljendab füüsilist protsessi: *paizegoitti k e i k e v a t s ā M* 'kogu

kõht läks paiste'; väljendab ümbritseva keskkonna keemilisi ja füüsikalisi protsesse: *a p a - g o i t t i p i m ä* J 'piim läks hapuks', *v ä h t o a j o a j a B* J 'juba ajab vahtu. Ssem = N + ad, V = SP, väljendab hinnangulist emotsionaalset seisundit: *m i l e l o z e b v e* J 'mul ei vea elus'; *s e l i n e m i - z e l a i n v i s k ä B* J 'sel inimesel veab alati'; V = PP, väljendab psüühilist protsessi: *t ä l t ä z j o h t u m e l e* J 'talle tuli jälle meelde'; Ssem = N + kom, V = PT, *aluse l e t a B l i v ä k ä* Luu 'liiv matab laeva enda alla', *l a i n e k ä i v i r r ä k ä ü m p ä r i t ä t ä a j a B l i v ä* Luu 'laine ja vooluga ajab tema ümber liiva'.

2. Predikaadi võib moodustada ka koopula koos adjektiiviga (cop Adj). Sel juhul võib subjekt esineda nominatiivis. P = SP, väljendab seisundit kui mingit omaduse omamist: *p l a t ' j a o n r o j a k a Z* J 'kleit on must', väljendab hinnangulist seisundit: *t ä m ä o n m i l l e k a l l i Z* J 'ta on mulle kallis';

Samuti võib subjekt esineda I infinitiivi kujul. cop Adj = SP, väljendab inimese psüühilist seisundit; *m i l o n t u s k a k a t t s o a t ä m ä p ä l e* J 'mul on valus tema peale vaadata', väljendab hinnangulist seisundit: *h e l p p o o n r a h a k k ä l i n e m i z e l e l ä* J 'kerge on rikkal inimesel elada',

Koopula koos adjektiiviga võib olla predikaadiks ka sellistes lausetes, kus puudub nii grammatiline kui ka semantiline subjekt. cop Adj = SP, väljendab ambientset seisundit: *e l i*

v a l k ā , *p i m i ä* Luu 'oli valge, pime',
siäl o n v i l u J 'seal on jahe'. Samuti
 lausetes, kus propositioon on suunatud semanti-
 lisele subjektile. N + ad = Ssem, cop Adj = SP,
 väljendab elusolendi füüsilist või psüühilist
 seisundit: *m i l o n v i l u* 'mul on
 jahe',

3. Predikaadi võib moodustada koopula koos
 substantiiviga (cop N + nom). Subjekt on sel ju-
 hul enamasti nominatiivis. cop N + nom = SP, väl-
 jendab elusolendi emotsionaalset hinnangulist
 seisundit: *miä sille juttēn: se o n t e s i*
 J 'ma ütlen sulle: see on tõsi'. P = cop N + nom
 või cop N + ess, SP väljendab seisundit kui
 funktsiooni: *se e l i t a i k a n a i n k u m -*
mäl poika eli esimein Luu 'See on teadja naine,
 kellel esimene (laps) oli poeg', *v a n a t*
s t a r u x a d e l i v a d b a b k a n Kat
 'vanaeided olid ämmaemandaks'.

Kui predikaadiks on koopula koos substantii-
 viga, võib subjekt lauses ka puududa. cop N + nom
 = SP, väljendab ambientset seisundit: *o n p a k -*
k a i n Luu 'on pakane'. Konstruktsioonis võib
 esineda ka semantiline subjekt. Ssem = N + ad,
 cop N + nom = SP, väljendab elusolendi füüsilist
 või psüühilist seisundit: *m i l o n n ä l t -*
š ä Lii 'mul on nälg', *m i l l ä o n ü v ä*
m ē l i, *miä päzin sōjāsē* Lii 'mul on hea meel,
 ma pääsesin sooja'.

4. Predikaadi võib moodustada koopula koos
 adverbiga. Sel juhul on subjekt alati nominatii-
 vis. cop Adv = SP, väljendab seisundit kui mingi
 omaduse omamist: *n a h k a keik̄ eli tšimaraZ M*

'nahk kõik oli krimpsus'. Grammatiline ja semantiline subjekt võivad lausest ka puududa: cop Adv = SP, väljendab ambientset seisundit: *eglē ē l i p i l v e Z J* 'eile oli pilves'.

5. Predikaadi võib moodustada koopula koos aktiivi II partitsiibiga (cop V + nud). Subjekt on sel juhul alati nominatiivis. cop V + nud = SP, väljendab seisundit kui mingi omaduse oamist: *e i n ä o n m o r r i u n u D* Luu 'hein on närtsinud'; *l i h a o n m a o t - t u n u a s t i a Z J* 'liha on nõus ussitanud'.

6. Predikaadiks võib olla täistähenduslik verb adjektiiviga. Subjekt on nominatiivis, V Adj + transl = PP, väljendab protsessi kui mingi omaduse tekkimist: *n i ä p p e b, e t t i m e n t Ī š o - k a k a u n Ī s s i* M 'häbeneb nii, et põsed läksid punaseks'; grammatiline subjekt puudub, V Adj + nom = SP, väljendab mingi seisundi algust: *n ü d t ū B v a r r a i p i m m i ä* M 'nüüd läheb vara pimedaks', *t ä l t u l i t š ü l - m ä* J 'tal hakkas külm', V Adj + transl: *m ē b r o h o i z ē s s i* M 'läheb roheliseks'.

7. Predikaadiks võib olla finiiitverb koos substantiiviga. V N + nom = SP, väljendab mingi seisundi teket, grammatiline subjekt puudub: *t u l i m e h e l ē i r m u s ū r* Kat 'mehel hakkas suur hirm', *v o t n i t u l i h ä t ä n ä i l e* M 'vaat, nii tuli neile mure'; V N + transl = PP, väljendab mingisse seisundisse minekut: *t ä m ä k a z v i s ū r e s s i, n e i s i v a r m a s s i m e h e s s i* M 'ta kasvas suureks, muutus tugevaks meheks'.

8. Predikaadiks võib olla ka finiiitverb koos

adverbiga (V Adv). PP väljendab mingisse seisundisse minekut: *a ühskert paglamaeni k a t t š i* Po 'aga ükskord pael läks katki'.

9. Predikaadiks võib olla adjektiiv (Adj). Tegemist on elliptilise konstruktsiooniga. SP väljendab hinnangulist seisundit, grammatiline subjekt esineb kõrvallausena: *ü v ä, e t t i t u e D* J 'hea, et tuled', *v a r m a, š t o t ä m ä o n v o h m a* Luu 'kindel, et ta on loll'.

Vahel võib olla denotatiivse situatsiooni struktuuri predikaadiks ka finiiitverb koos infinitiivikujulise predikaatse aktandiga (P = Vfin + Vinf). Finiiitverbi võib pidada lause formaalseks predikaadiks, kuna ta ühildub subjektiga isikus ja arvus, situatsiooni sisuliseks tuumaks on aga infinitiivne aktant, tal on subjekti semantilis-süntaktilised tunnused (tingib situatsioonis osalejate sisu ja vormi). Taolise liitpredikaadi moodustavad faasilised (situatsiooni algamist, kestust ja lõppemist tähistavad) verbid (FV), modaalverbid (MV) ja situatsiooni intensiivsust väljendavad deskriptiivverbid (DV) koos infinitiiviga.

10. Predikaadiks on faasiline verb koos predikaatse aktandiga (P = FV Vinf). Predikaatseks aktandiks võib olla nii seisundi-, protsessi- kui ka tegevusverb (Heinsoo 1987 : 38). Võimalikud on kõik subjekti vormid. *t š e n n e i z l ä s i m ä* M 'kes jäi haige'ks', *m i ä l a d d i n m e n e m ä* J 'ma astun minema', *l a h s h e i t t i i t k e m a s s a* J 'laps lakkas nutmast'.

11. Predikaadiks on modaalverb koos predikaatse aktandiga (P = MV Vinf). Predikaadiks võib olla nii seisundi-, tegevuse- kui ka protsessi-verb. Modaalssubjekt on sageli adessiiviks (Heinsoo 1990:38) või puudub üldse. *m i l*

p i ä b l e ž ž i ä t i l a Z Luu 'ma pean voodis lamama', *m a h z a b - l i m e t t s ä m e n n ä* J 'kas maksab metsa minna', *h e r r a s a i t a l o p o i k ä k ä t e h ä*, *m i t ä t a h t o* Lem 'härä võis talupojaga teha, mida tahtis'.

12. Predikaadiks võib olla predikaatse aktandiga samatähenduslik deskriptiivverb (P = DV Vinf). Siia kuulub kitsas inimtegevust iseloomustavate verbide rühm, kus põhiverb, mis on konstruktiooni I infinitiivi vormis aktandiks, väljendab inimese emotsioone - naer, nutt; tegevust - liikumine, kõnelemine, söömine. Verb, mis on formaalseks predikaadiks, annab põhiverbile emotsionaalse varjundi, rõhutab tähendust kandva verbiga väljendatava tegevuse intensiivsust või vähendab seda. Vfin on tegevusverb: *s i l l e a i n b e a i k ä*, *l e n n ä d m e n n ä* M 'sul pole kunagi aega, aina tormad (lendad minna)', *n ä k u v a n a m e s k o p s u t e p t a n t t - s i a* M 'näe, kuidas vana mees hüppab tantsida'. Vinf on psüühilist protsessi väljendav verb: *m i ä m u h i z e n n a g r ä* M 'ma muhlen naerda', *l a h z i r i z e b i t k ä* J 'laps nutab' (Heinsoo 1987:38 - 43).

Kokkuvõtteks võib öelda, et kõige tavalisemaks predikaadi esinemisvormiks vadja keeles on finitverb. Oma semantiliselt tüübilt võib ta väljendada nii seisundit, protsessi kui ka tegevust. Finitverbiga võib esineda subjekt kogu oma vormirohkuses, s.o. nominatiivis, partitiivis, I infinitiivi kujul ja kõrvallausena. Partitiivis võib subjekt esineda ainult koos finitverbist predikaadiga. Ülejäänud predikaadi esinemise vormid on harvemad.

Kõige mitmekesisema struktuuriga on seisundipredikaat - tema puhul on võimalikud kõik predikaadi struktuurimudelid. Ka protsessipredikaadi struktuur on mitmekesine (Vfin, V Adj + transl,

V N + transl, V Adv). Tegevuspredikaadi esinemisvormiks on ainult finiiitverb või siis esineb tegevusverb predikaatse aktandiga koos faasilise, modaalse või deskriptiivse verbiga.

L ü h e n d i d

Adj = adjektiiv, *Adv* = adverb, *cop* = koopula, *DV* = deskriptiivverb, *FV* = faasiline verb, *MV* = modaalne verb, *N* = noomen, *nom* = nominatiiv, *P* = predikaat, *PP* = protsessipredikaat, *S* = subjekt, *Sgr* = grammatiline subjekt, *Ssem* = semantiline subjekt, *SP* = seisundipredikaat, *TP* = tegevuspredikaat, *V* = verb, *V + nud* = aktiivi II partitsiip, *Vfin* = finiiitverb, *Vinf* = verbi infiniitviivorm.

K ü l a d e l ü h e n d i d

Itš = Itšpäivä, *J* = Jögöperä, *Kat* = Kattila, *Lii* = Liivtšülä, *Luu* = Luuditsa, *M* = Mati, *Pum* = Pummala, *Ra* = Rajo, *Sav* = Savokkala.

K i r j a n d u s

Erelt, M. 1979. Eesti lihtlause probleeme / ENSV TA KKI. Tallinn; Heinsoo, H. 1987. Algamise tähendusega tarindid vadja keeles // Fenno-ugristica Tartu. Lk. 38 - 43; Heinsoo, H. 1990. Modaalverbid vadja keeles / Fenno-ugristica. Tartu. Lk. 38 - 45; Nemvalts, P., Vare, S. 1984. Eesti keele õpik X klassile. Tallinn; Lyons, J. 1977. Semantics. Vol. 2. Cambridge; Богданов В.В. 1977. Семантико-синтаксическая организация предложения. Ленинград: Изд. Ленинградского университета; Есперсен О. 1958. О философии грамматики. Москва; Касевич Б.Б., Храковский В.С. 1983. Категории глагола и структура предложения: Конструкции с предикатными актантами / АН СССР. Институт языкознания. Ленинград; Ломтев Т.П. 1979. Структура предложения в современном русском языке. Москва: Изд. Московского университета; Смирницкий А.И. 1957. Синтаксис английского языка. Москва; Степанов Ю.С. 1973. К универсальной классификации предикатов // Известия АН СССР. СЛЯ. Т. 39, № 4. Стр. 311 - 323; СТП = Семантические типы

предикатов. Москва, 1982; Сусов И.П. 1973. Семеантическая структура предложения. (На материале простого предложения в современном немецком языке.) Тула: Тульский университет.

Хейнике Х в Й н с о о
(Тарту)

ПРЕДИКАТ В ВОДСКОМ ЯЗЫКЕ

Р е з ю м е

В статье проанализированы предложения с той точки зрения, что центр предложения – это предикат, вокруг которого группируются аргументы. Предикатами могут быть полнозначные глаголы или неполнозначные глаголы с наполнением, которые в соответствии со своим поведением в ситуации образуют предикаты состояния, процесса и действия.

Предикаты действия по своему составу проще – предикатом действия служит финитная форма глагола: *miä seppē glāditan utjukākā*, 'я гладил одежду утюгом'. Предикаты состояния могут образовать связка вместе с прилагательными: *plat'ja on rōjakaZ* 'платье грязное'; с существительным: *vanad staruḡad elivad babkan* 'старухи были повитухами'; с наречием: *nahka keik on tšimaraZ* 'кожа была вся в морщинах'. Предикатом процесса может быть финитный глагол: *rauta märjässä rōsetuB* 'железо от влаги ржавеет', полнозначный глагол с дополнением: *ni äppeb, etti mentī šokat kaunissi* 'так стыдится, что щеки покраснели'. Номинативный субъект может выступать со всеми формами предиката. Паритивный субъект может выступать только при глаголе-предикате. I инфинитив может выступать, если предикатом является финитный глагол, и связка вместе с именем прилагательным или существительным. Придаточное предложение бывает субъектом, если предикат – финитный глагол или имя прилагательное.